

Valtuutettujen ”kymppitonnit” Tohmajärvi

Ratkaisuja maaseutuasumisen rahoitukseen 23.1.2026 Viitasaari

Kunnanvaltuutetut myönsivät itselleen 10 000 euron kehittämisrahan – pian omille kylille nousee laavuja, grillikatoksia ja liikuntapaikkoja

Oman kylän viihtyvyys peittosi yritysten houkuttelun, kun Tohmajärven valtuutetut saivat oman kehittämisbudjetin.

Mika Piironen Kangasjoen laavulla. Kuva: Heikki Haapalainen / Yle

Tohmajärvellä jokainen valtuutettu saa ensi vuonna kymppitonnin ja päättää itse, miten sillä kotikuntaa kehittäisi

Raha tulee käyttää investointiin tai hankkeeseen, jolla on pitkäaikaisia vaikutuksia kunnan hyväksi.

Kesällä Tohmajärvellä vietetään perinteisiä Potsipäiviä. Yksi tapahtumapaikoista on myös ensi kesänä Nymanin talo, joka on museokäytössä. Kuva: Minna Raitavuo

Minna Pölkki HS

6.5.2019 2:00 | Päivitetty 6.5.2019 6:09

- Tohmajärvi sijaitsee Pohjois-Karjalan kaakkoisosassa
- Naapurikuntia ovat Kitee, Rääkkylä ja Joensuu
- Väkiluku: 3 874 (31.12.2025)
- Pinta-ala n. 895 km², josta vesistöjä on n. 58 km²

Tohmajärvi

tolokku ja toimelias

Mistä on kysymys?

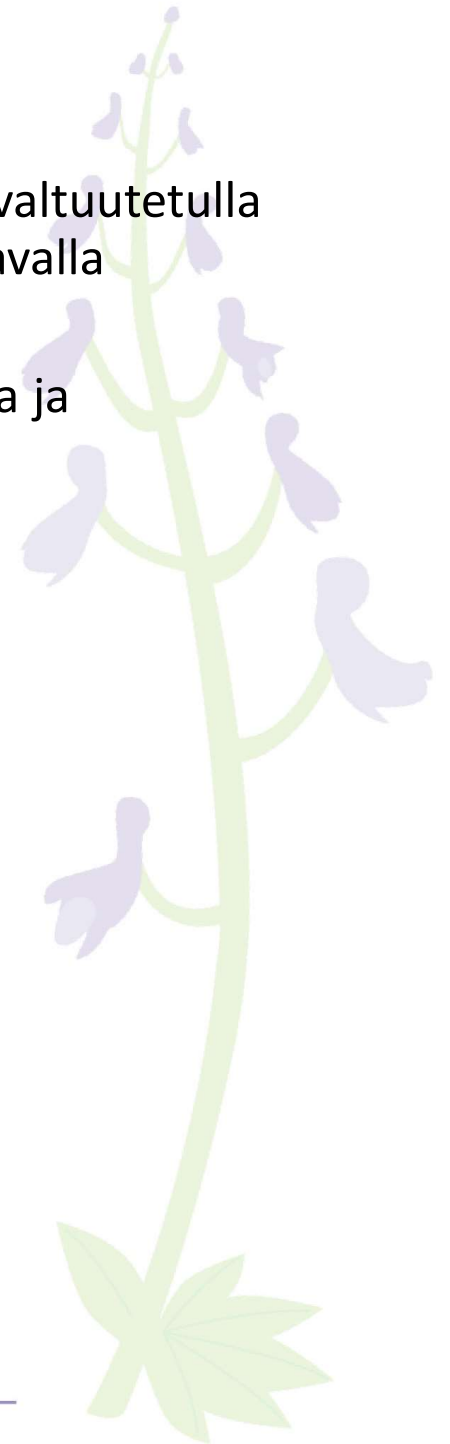
- Tohmajärven kunta päätti 2019 kokeilla käytäntöä, jossa jokaisella valtuutetulla on käytössään oma kymppitonni, jonka voi käyttää haluamallaan tavalla investointikohteisiin!
- Raha otettiin käyttöön vuonna 2020 valtuustokauden loppupuolella ja kehittämisrahan käyttöä jatkettiin valtuustokaudella 2021 -2025!

Tohmajärven päättäjille kaavaillaan 10 000 euron henkilökohtaista kehittämisrahaa

Valtuustoaloitteen pohjalta ideoitu kokeilu on määrä toteuttaa vuonna 2020.

Tohmajärven työttömyysaste oli syyskuun lopussa Kiteetä huonompi, 14,5 prosenttia. Alle 25-vuotiaista oli työtä vailla lähes 30. Pitkäaikaistyöttömiä oli 67. Avoimia työpaikkoja oli tiedossa 18. Kuva: Yle

Idean tausta

- Idea lähti liikkeelle silloisen kunnanjohtaja Olli Riikosen valtuustoaloitteeseen vastaamisesta.
- Valtuustoaloitteessa 25.2.2019 haluttiin Tohmajärvelle kasvuohjelma (TKO). Kunnanjohtajan valmistelemassa aloitevastauksessa nähtiin kasvuohjelman laatiminen resurssien hukkaamiselta, koska vuosi sitten oli hyväksytty kuntastrategia, joka sisältää kaikki kehittämiskohteet, jotka valtuustoaloitteessa oli tuotu esiin.

"Päätäjien sitoutumista ja toimeliaisuutta voisi olla enemmän. Myös kuntalaisten innostaminen ja valjastaminen kotikunnan kehittämistyöhön pitäisi saada viriämään nykyisestään. Tohmajärvellä voisikin tehdä jotain aidosti uutta ja kekseliästä. Kuntaliitto on tarjotellut kunnille osallistuvan (tai osallistavan) budjetoinnin käyttöönottoa. Siinä ideana on, että palvelujen käyttäjät osallistetaan päätösten valmisteluun tai budjettivarojen kohdentamiseen sen sijaan, että valmistelu tehdään yksinomaan virkakoneistossa ja kunnan päätöksentekokoelimityksessä".

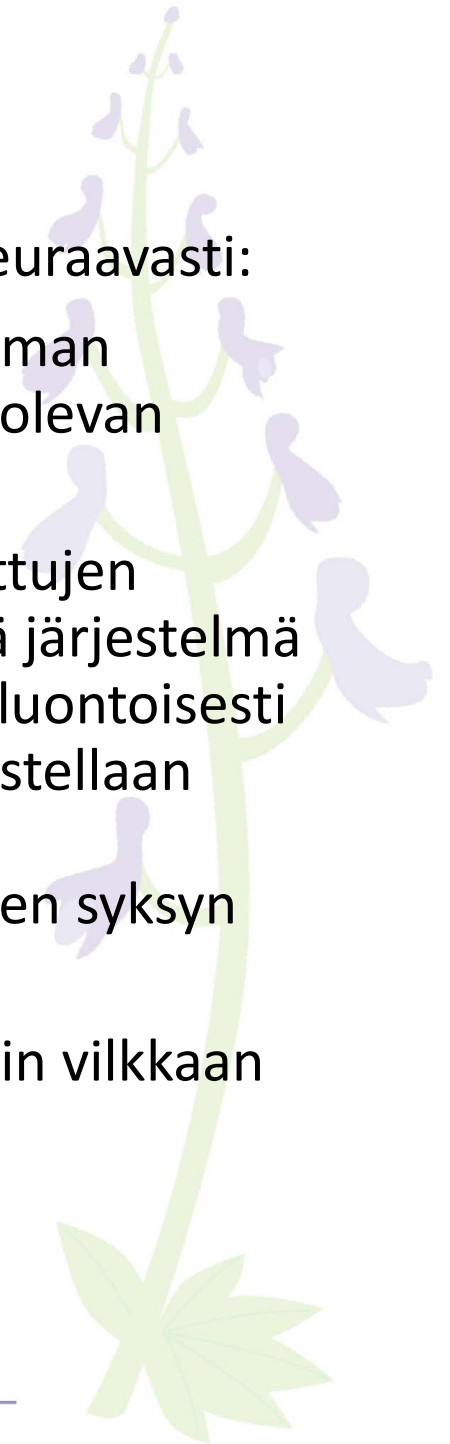
Toimeenpano

Valtuustoaloitteen pohjalta edettiin kh:ssa keväällä 2019 seuraavasti:

”Kunnanhallitus ei kannata uuden, erillisen kehittämisohjelman valmistelemista, vaan voimavarat kohdennetaan olemassa olevan kuntastrategian täytäntöönpanoon.

Kunnanhallitus kannattaa edellä esitetyn kaltaista valtuutettujen henkilökohtaisen kehittämisrahan käyttöönottoa siten, että järjestelmä otetaan ensimmäisenkerran käyttöön vuonna 2020 kokeiluluontoisesti 10.000 euron summalla valtuutettua kohden. Asiasta valmistellaan tarkemmat toimintasäännöt ja varmistetaan menettelyn laillisuusnäkökohdat erikseen valtuuston päätettäväksi ennen syksyn talousarviokäsittelyä”.

Valtuustossa 29.4.2019 kunnanhallituksen esitys hyväksyttiin vilkkaan keskustelun päätteeksi.

Valtuutetun kehittämisorjan toimintasäännöt 1/2

- Syyskuussa 2019 ryhdyttiin toimeen. Puhuttiin valtuutettujen kehittämisorjasta ja valtuusto hyväksyi 30.9.2019 rahan käytön pitkälti kunnanhallituksen 23.9.2019 esityksen mukaisesti. Ainoa muutos koski tilannetta, jossa valtuutettu jättäisi rahan käyttämättä.”

”Mikäli valtuutettu ei kohdenna kehittämisorjaansa mihinkään kohteeseen määräaikaan mennessä, rahalla tehdään pitkäjänteisesti kuntataloutta vahvistavia arvopaperisijoituksia”.

Valtuutetun kehittämisrahan toimintasäännöt 2/2

1) Jokainen valtuutettu saa kunnan vuoden 2020 talousarvioon 10.000 euron kehittämismäärärahan, jonka kohdentamisesta hän voi itse päättää. Hankkeen on oltava kuntastrategian mukainen. Mikäli tämä ja muut tässä toimintasäännössä määritellyt ehdot täyttyvät, raha kohdennetaan valtuutetun tahdon mukaisesti, eikä valtuusto puutu asiaan.

2) Raha on kohdennettava pitkävaikutteiseen kunnan kehittämiseen eli investointiin, kehittämishankkeen kuntarahoitussuuteen tai pitkäaikaiseen sijoitukseen (kiinteään omaisuuteen, osakkeisiin tai rahastosijoituksiin). Hankerahoituksessa valtuutetun kehittämisrahan osuus voi olla enintään puolet. Myös hankerahoituksen vaikutusten on oltava pitkäkestoisia.

3) Rahaa ei voi käyttää vuotuisiin käyttömenoihin, kuten lyhytkestoisiin hankintoihin tai avustuksiin.

4) Rahan voi kohdentaa useamman valtuutetun yhteiseen hankkeeseen.

5) Valtuutetun on valmisteltava ja esiteltävä hankkeensa "sähköisellä" lomakkeella, johon on määriteltävä kohteen nimi, esitettävä perustelut, hankkeen tuloksena saatavan tuloksen vaikuttavuus ja kesto sekä osoitettava, mihin kuntastrategian teemaan, haasteeseen ja tavoitteeseen hanke liittyy. Ennen lomakkeen täyttämistä on neuvoteltava aihepiiristä vastuullisen viranhaltijan kanssa, jotta vältetään päällekkäisyydet ja varmennetaan muut välttämättömät toteuttamisedellytykset (laillisuus, toteutuskelpoisuus mm. aikataulujen yms. seikkojen suhteen).

6) Investointihankkeet kirjataan talousarvion investointiosaan ja niille määritellään 10 vuoden poistoaika eli 10.000 euron investointi rasittaa vuositasolla kunnan taloudellista tulosta 1000 eurolla.

Hankerahoitus kohdennetaan kehittämispalveluiden tulosyksikön käyttötalousmenoihin hankkeiden kustannuspaikalle. Sijoitusomaisuushankinnat kirjataan niille kuuluvalla paikalla kirjanpidossa.

7) Vuoden 2020 talousarviossa ja tilinpäätöksessä esitetään selkeästi hanketta esittävien valtuutetun nimi ja kehittämisrahan käyttökohde.

8) Ensisijaisesti hankkeet on esitettävä siten, että ne ehtivät kunnanhallituksen kautta maaliskuun 2020 loppuun mennessä, että valtuusto voi tarkentaa talousarviota kevätkaudella 2020 ja hanke ehditään toteuttaa talousarviovuoden aikana. Normaaliin talousarviokäsittelyyn mennessä kohdentamattomat valtuutettujen kehittämisrahat varataan könttäsuummana talousarvion investointiosaan.

9) Mikäli valtuutettu ei kohdenna kehittämisrahaansa mihinkään kohteeseen määrärahaan mennessä, rahalla hankitaan kunnan HINKU-sitoumuksia edistäviä sijoitusrahasto-osuuksia. Kohdentamisesta päättää tässä tapauksessa kunnanhallitus.

Valtuutettujen kehittämisrahan kohteita valtuustokaudella 2020

- Kunnanviraston ilmalämpöpumput
- Kuntoportaat
- Saarion voimalaitosmuseon kunnostus
- Vedenottamoiden varavirtajärjestelmän hankinta (useampi valtuutettu)
- Kangaslammen uimaranta
- Polkupyöreitti, jossa mukana myös iso määrä talkootyötä (useampi valtuutettu)
- Tikkanen lähiliikuntapaikka (useampi valtuutettu)
- Maastopyörät (osa rahoituksesta valtuutettujen kymppitonista)
- Unelmien uimarannan kehittäminen: Uimarannalle keinuja, liukumäki, rantalentopallokenttä jne.
- Museoalueen kehittämishanke kolmen valtuutetun voimin jossa mukana myös Leader-rahoitusta (useampi valtuutettu)

Valtuutettujen kehittämisraha valtuustokaudella 2021 - 2025

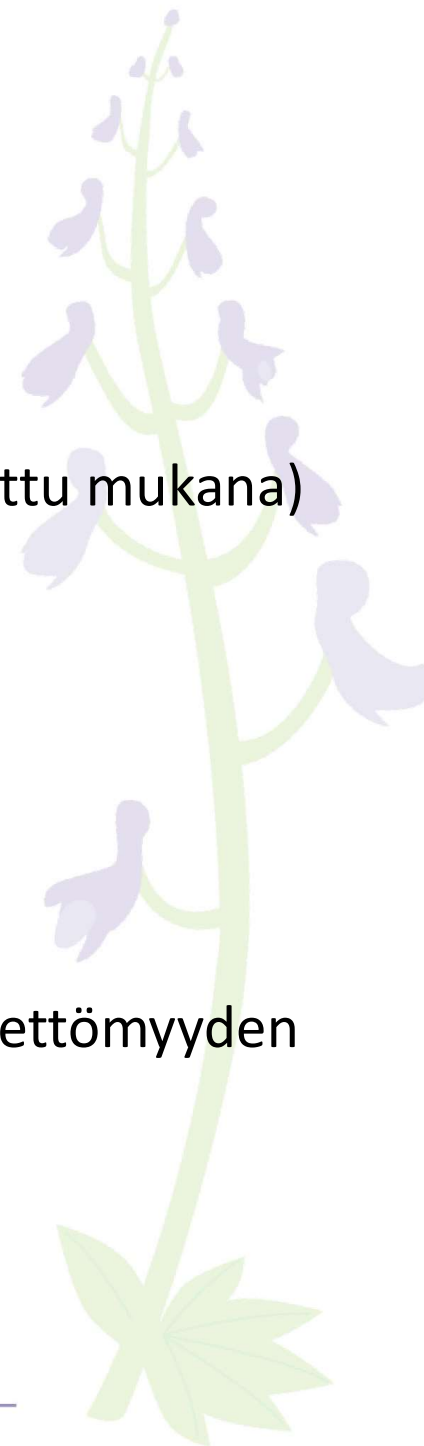
- Arvioidessaan valtuutettujen kehittämisrahan jatkoa tulevalle valtuustokaudelle. Valtuusto ilmaisi tahtotilana valtuutettujen kehittämisrahan jatkon myös tulevalla valtuustokaudella.
- Toimintasääntöjä tarkennettiin:

”Jokainen valtuutettu saa 10.000 euron kehittämismäärärahan käytettäväkseen valtuustokautenaan pitkävaikutteiseen investointiin tai vastaavasti 2.000 euron kehittämisrahan käytettäväksi toimintakautensa aikana yhdelle talousarviovuodelle käyttötalouteen kohdistuvaan hankintaan. Kehittämisrahan kohdentamisesta valtuutettu päättää itse. Hankkeen on oltava hyvinvointisuunnitelman ja kuntastrategian mukainen. Mikäli tämä ja muut tässä toimintasäännössä määritellyt ehdot täyttyvät, raha kohdennetaan valtuutetun tahdon mukaisesti”

Toteutuneet hankkeet 2021-2025

- Koirapuisto (kolme valtuutettua mukana)
- Yritysalueen valaistus
- Hiljaiset oppimistilat perusopetukseen (useampi valtuutettu mukana)
- Harkkolammen uimaranta (useampi valtuutettu mukana)
- Tikkanen alueelle kuntoportaat, laavu ja mäenlaskupaikka
- Minigolfrata unelmien uimarannalle
- Yritystontin siistiminen
- Ulkoliikuntapaikkojen korjaus
- Kunnallistalon ulkovuoren saneeraus ja rakennuksen esteettömyyden parantaminen (useampi valtuutettu mukana)
- Bänditilan rakentaminen
- Kunnan omistaman asunnon remontti

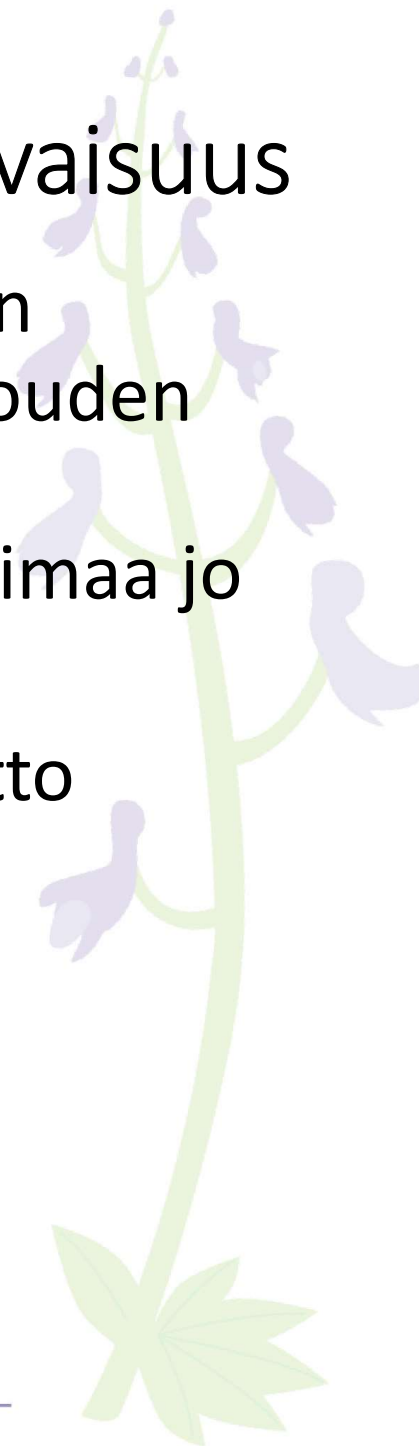
Kehittämisrahan plussat ja miinukset

- + Käytäntöä ei ollut missään muualla ja kehittämisraha sai paljon valtakunnallista julkisuutta.
- + Sitoutti valtuutetut kunnan kehittämiseen ja antoi yksittäiselle valtuutetulle toimivaltaa vaikuttaa konkreettisesti.
- + Investoinnit kohdistuivat laajasti koko kunnan alueelle ja vahvistivat myös kylien elinvoimaa ja tuki asukkaiden viihtyisyyttä
- + Kehittämisraha tiivistä valtuutettujen ja kuntalaisten välistä vuorovaikutusta
- + 270.000 euron investoinnit neljän vuoden aikana, ei uhannut kuntataloutta vaan vaikutti kunnan elinvoimaa myönteisesti
- Ensimmäisellä valtuustokaudella hankkeiden kilpailuttamisen kanssa oli sekaannuksia.
- Valtuutettujen oli haastava ymmärtää investointihankkeiden ja käyttötalouden välinen ero
- Joiltain osin kohteiden kunnossapidon vastuut jäivät epäselviksi

Kehittämisen nykytilanne ja tulevaisuus

- Kuluvalle valtuustokaudelle kehittämisen käytöstä luovuttiin. Tähän vaikutti kuntatalouden kiristymisen sekä se, että kahdella valtuustokaudella edistettiin kunnan elinvoimaa jo merkittävästi.
- Tulevilla valtuustokausilla rahan käyttöönotto jossakin muodossa harkittava uudelleen!
- Tällä valtuustokaudella tarkoitus toteuttaa perinteisempää osallistavaa budjetointia!

Kiitos!

Tohmajärvi

